



Henne Arnolt Verschuren studeerde af in sociaal-culturele wetenschappen en gezinstherapie. Vervolgens schoorde hij zich in lichaamsgerichte psychotherapie, sjamanisme en traumahealing. Van 2004-2015 was hij directeur van Bodymind Opleidingen, waar hij nog steeds aan verbonden is. Daarnaast heeft hij een eigen praktijk: www.lifeinprogress.nl.



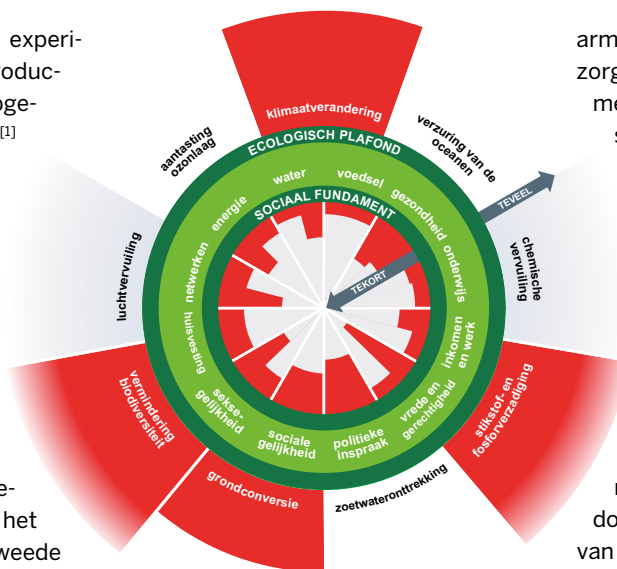
Groei of vooruitgang?

Groei wordt in onze westerse cultuur beschouwd als een centrale waarde. We passen deze overal op toe, van algemeen maatschappelijk tot zeer persoonlijk. Maar wat bedoelen we nu precies als we het over 'groei' hebben? Groei blijkt niet altijd samen te gaan met vooruitgang in de zin van een grotere welvaart en geluksbeleving.

In de jaren '90 werd in een experiment onderzocht hoe de productie van eieren bij kippen opgevoerd zou kunnen worden.^[1]

Daarvoor werd een groep samengesteld uit kippen die individueel de meeste eieren produceerden. De controlegroep bestond uit kippen die als groep gemiddeld de meeste eieren produceerden. Het bleek dat in de eerste groep de gemiddelde eierproductie sterk afnam door de agressie en de competitie die ontstonden, tot aan het elkaar doodpikken toe. Bij de tweede groep ging de eierproductie juist sterk omhoog en overtrof zelfs die van de eerste groep, waarbij tevens alle kippen het overleefden. Dit geeft het verschil aan tussen het recht van de sterkste en het resultaat van als groep opereren, het onderzoeksterrein van de evolutiebiologie.^[2] Helaas vertrekt ons denken nog steeds vaak vanuit deze overleving als individu, daarbij sterk beïnvloed door de evolutietheorie van Charles Darwin, 'the survival of the fittest', en de economische theorie van Adam Smith, de 'homo economicus', waarbij het individu alleen uit is op eigen gewin en behoeftebevrediging. We hebben de neoliberale samenleving zodanig volgens dit denken georganiseerd, het eerste kippenhok, dat er een 'selffulling prophecy' ontstaat. Zoals Margaret Thatcher het ooit formuleerde: 'Er bestaat niet zoiets als een samenleving, er zijn mannen, vrouwen en gezinnen.'

Als maatstaf voor hoe het gaat met de samenleving wordt sinds de Tweede Wereldoorlog het bruto nationaal product genomen. Daarmee is hoe de economie ervoor staat al decennialang leidend, wat uitgedrukt wordt in de jaarlijkse groei van het bruto nationaal



Overschrijding van de sociale en planetaire grenzen van de donut^[5]

'de donut staat voor de grenzen van leefbaarheid waartussen we ons kunnen bewegen'

product. Als we er even over nadenken realiseren we ons dat voortdurende groei logisch gesproken onmogelijk is. Het uiteindelijke gevolg is dat we onze bronnen uitputten. Maar hoe rationeel de economische wetenschap ook zegt te zijn, hier laat de ratio haar in de steek. In de laatste decennia begint het besef door te dringen dat ongebreidelde groei simpelweg onmogelijk is zonder op een catastrofe af te stevenen.

Tegelijkertijd investeren we, als de jaarlijkse groei van de economie centraal staat, minder in andere sectoren van de maatschappij, waarmee deze in plaats van te groeien achteruitgaan. In de gezondheidszorg en het onderwijs zien we dit terug. Dit terwijl in 2015 al door 193 landen de Sustainable Development Goals werden ondertekend. De eerste drie doelen daarin zijn: geen

armoede, geen honger, gezondheidszorg en onderwijs voor iedereen. Daarmee werden mondiaal nieuwe maatstaven geformuleerd voor groei en vooruitgang, hoewel we daar nog weinig resultaten van zien.

Een van de nieuwe economische theorieën die naadloos aansluit bij de geschetste uitdagingen is de donuteconomie van Kate Raworth, ook omdat deze praktisch heel toepasbaar is op kleinere schaal.^[3] Zo heeft Amsterdam als stad dit economisch model geadopteerd.^[4,5] De donut staat hierbij voor de grenzen van leefbaarheid waartussen we ons kunnen bewegen. De binnengrens gaat om het sociale fundament, zoals het recht op voedsel, gezondheid en educatie. De buitengrens gaat over het ecologisch plafond, met name het klimaat. Binnen deze twee kritische grenzen kunnen we bestaan in voldoende vooruitgang, welvaart en voorspoed. Zoals het tweede kippenhok liet zien. ■

BRONVERMELDING:

- Palmer, M. (14 juni 2017). *Super Chickens: A Lesson in Competition* Geraadpleegd op 7 november 2021 via www.2civility.org/super-chickens-lesson-competition
- Atkins P en Sloan Wilson, D. *Prosocial. Using Evolutionary Science to Build Productive, Equitable, and Collaborative Groups*. 2019. New Harbinger Publications.
- Raworth, K. *Donut Economie. In zeven stappen naar een economie voor de 21e eeuw*. 2017. Geraadpleegd op 7 november 2021 via www.nieuwamsterdam.nl
- Lachmeijer, R (25 mei 2020). *Amsterdam Donut Stad*. Geraadpleegd op 7 november 2021 via www.change.inc/mobiliteit/amsterdam-wordt-donut-stad-we-weten-nog-niet-precies-hoe-want-het-is-nooit-eerder-gedaan-33867
- Doughnut Economics Action Lab (DEAL), Biomimicry 3.8, Circle Economy en C40. (2020) *De Stadsdonut voor Amsterdam*. https://cdn.change.inc/download/1089/stadsdonut_voor_amsterdam_lores.pdf